

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เรื่อง

เครื่องจักรสานด้วยไม้ไผ่

จักสานไทย

เครื่องจักสานไทย เป็นงานศิลปหัตถกรรม ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งอย่างหนึ่งของไทย ที่ทำการสืบทอดกันมาแต่โบราณ ไม่สามารถผลิตได้ด้วยเครื่องจักรกล เพราะการทำเครื่องจักสาน ต้องใช้ความชำนาญและความสามารถเฉพาะตัวของช่างพื้นบ้านแต่ละถิ่น เครื่องจักสานจึงเป็นงานศิลปหัตถกรรม ที่ควรอนุรักษ์ไว้ สืบไป..

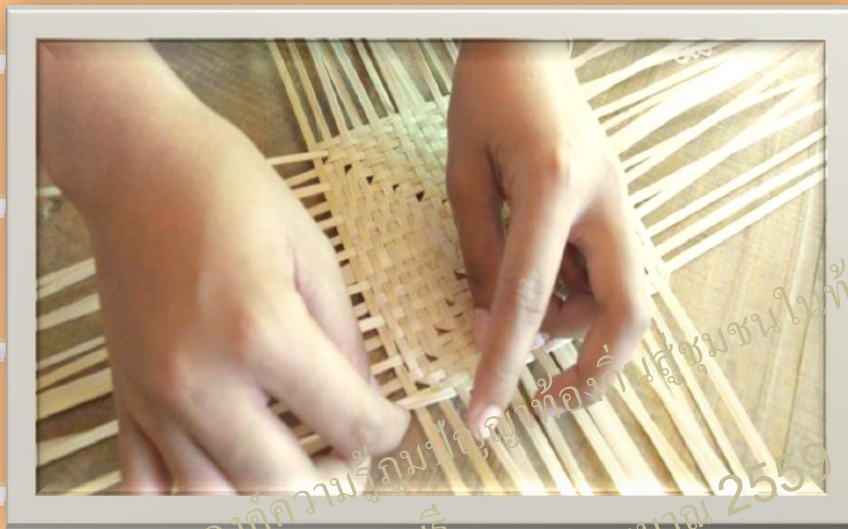

การจัก

เป็นการเตรียมวัสดุที่จะใช้ในการจักสาน โดยทำให้เป็นเส้น เป็นแฉก หรือเป็นริ้ว ลักษณะของการจักจะขึ้นอยู่กับลักษณะของ วัสดุแต่ละชนิด เช่น วัสดุที่นำมาจักนั้นเป็นไม้ไผ่ มักเรียกว่า ตอก และการจักตอกไม้ไผ่โดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะคือ จัก ตามแนวไม้ไผ่ เรียกว่า ตอกพื้น และจักโดยมีผิวไม้เป็นส่วนสันตอก เรียกว่า ตอกตะแคง

การสาน

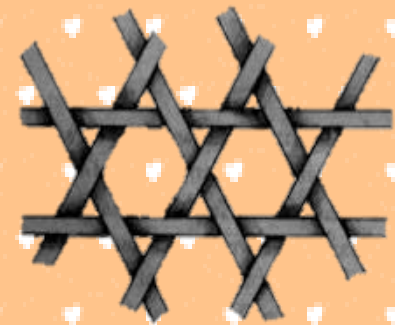
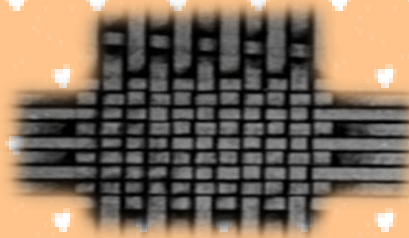
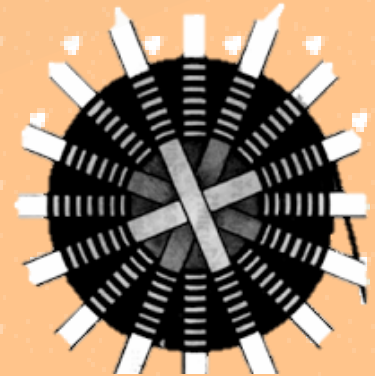
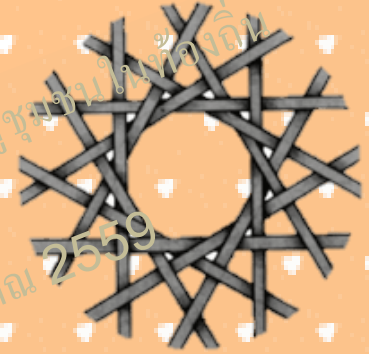
เป็นขั้นตอนถัดจากการจัก คือการนำตอกมาขัดประสานกัน
เป็นรวดลาย ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เป็นขบวนการทาง
ความคิดสร้างสรรค์และฝีมือของมนุษย์เป็นหลัก เป็นความรู้
พื้นบ้านพื้นเมืองสืบทอดกันมาโดยการถ่ายทอดให้กันในครอบครัว
ชนิดพ่อสอนลูก ไม่มีการจดบันทึกเป็นตำรับตำราแต่อย่างใด

การสาน จำแนกออกเป็นลักษณะใหญ่ๆ ได้ดังนี้

๑. การสานด้วยวิธีการ สอดขัดกัน

๒. การสานด้วยการ สอดขัดกันด้วยเส้นทแยง

๓. การสานด้วยวิธี ขัดเป็นวง

คุณ จินตภัทร์ (สร) โพธิ์มณี

อายุ 68 ปี จบชั้น ป.4

อาชีพ เกษตรกร

บ้านเลขที่ 1/5 หมู่ 3 ตำบล เขาน้อย

อำเภอ ท่าม่วง จังหวัด กาญจนบุรี

บ้านของ คุณป้า สร

เครื่องมือทำเครื่องจักสาน

1. มีดโต้หรือพরাโต้

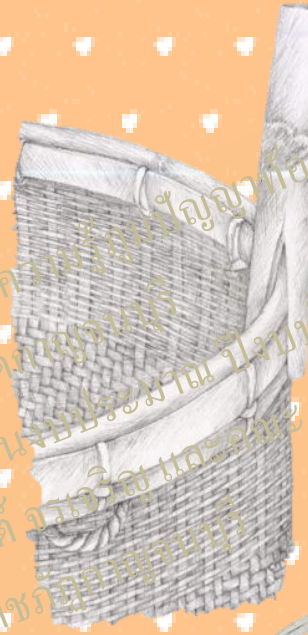
2. มีดเหลาตอก

3. เหล็กหมาด มีอยู่ 2 ชนิดคือ

- เหล็กหมาดปลายแหลม

- เหล็กหมาดปลายทอก

4. ไม้คาบ

วิธีการทำ

ใช้เส้นตอกมาขัดกัน จากการสาน
อย่างง่าย ๆ ด้วย “ยก” ขึ้นเส้นหนึ่ง
แล้ว “ข่ม” ลงเส้นหนึ่งสลับกันไปมา
เรียกว่า ลายขัด

การสัมภาษณ์

งานจักสาน ของป้าสร

หัตถกรรมเครื่องจักสานได้มีการพัฒนามาตลอดเวลาโดยอาศัยการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง หรือที่เรียกกันว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น...

